

REDACTIONEEL

DE WAL KEERT HET SCHIP

Geen tijdstip leent zich zo goed voor het opmaken van een balans als de aanvang van een nieuw jaar. Vanuit de ontwikkelingen en gebeurtenissen van de afgelopen periode worden perspectieven geschetst voor de – naaste – toekomst. Redacties van dag-, week- en maandbladen zijn voor dat doel dan ook geruime tijd volijverig in de weer. Dergelijke tijdsindelingen vormen een onmisbaar houvast in het bestaan van de mens en bevorderen de meetbaarheid van zijn inspanningen. Ook in het leven van de tandarts speelt de tijd een – soms bedenkelijke – rol: spreekuren, afspraken, tijdsberekeningen voor verrichtingen, jaarstukken. Het is een gemak, maar kan even goed in een vloek verkeren voor de praktijkvoering. Zo zou aan de betekenis van een uurloon of een verrichtingentarief voor de behandeling van de patiënt een promotie-onderzoek te besteden zijn.

In vorige jaren werden op deze plaats en bij deze gelegenheid een aantal toekomstverwachtingen neergeschreven. Het is wellicht belangwekkend om de voorspellende waarde daarvan eens na te gaan. De veelheid van onderwerpen verhindert een uitputtende behandeling. Daarom zullen wij een keuze doen en een tweetal actuele zaken aan de orde laten komen.

Om te beginnen lezen wij in januari 1981 dat 'de tandheelkundige professie, hoewel klein in getal, dreigt te evolueren van een borend naar een schrijvend gezelschap'. Thans, drie jaar later blijkt deze verwachting volledig te zijn bevestigd. Deze constatering duidt niet alleen op een goed inzicht doch tevens op een voor de Redactie aantrekkelijke ontwikkeling. Was het in vroeger jaren wel eens moeilijk om aan de contractueel vastgelegde omvang van de tijdschriftaflevering van 40 bladzijden A4 te voldoen en moesten de auteurs soms met aandrang van redactiewege tot prestaties worden opgewekt, thans is de schrijflust vooral in academische kringen welhaast

niet meer in te dammen. Het zou een maat voor de aldaar aanwezige werkzaamheid zijn. Ook dit ogenschijnlijk weldadig verschijnsel brengt enige hinderlijke consequenties met zich mee. Zij behoren deels tot het normale redactionele bedrijf, deels ook zijn zij terug te voeren op de auteurs en ten slotte hebben zij ook nog eens gevolgen voor de relatie met de uitgever. Uiteraard vertonen genoemde factoren een onderlinge samenhang, die uitgedrukt kan worden in méér werk, méér kosten en een gevaar voor kwaliteitsverlies. De ervaring opgedaan in de laatste jaren leert, dat de Redactie met de hulp van beoordelaars soms té veel tijd moet steken in artikelen. Deze zouden bij een meer kritische instelling van de auteur en zijn omgeving, zelfs ook zonder genoemde redactionele bemoeienis, reeds veel aan kwaliteit winnen.

Bovendien zal de oplettende abonnee hebben vastgesteld dat het Tijdschrift, ook afgezien van het themanummer, elk jaar weer meer leesstof levert dan de met de uitgever overeengekomen 440 pagina's en wel tegen een abonnementsprijs die de laatste jaren de door het Ministerie van Economische Zaken toegestane verhogingen niet heeft gevolgd. Bijgaand staatje geeft daarvan een overzicht.

jaar	abonnements- prijs	aantal pagina's
1983	f 123,35	620 ^{*)} (64)
1982	f 123,35	602 ^{*)} (68)
1981	f 123,35	471
1980	f 116,80	495
1979	f 110,20	466
1978	f 105,50	517
1977	f 101,10	438

*) inclusief het (themanummer).

Deze vergroting van de omvang van het Tijdschrift heeft uiteraard een stijging van de produktiekosten tot gevolg. Deze wordt in de huidige tijd van recessie niet door een evenredige stijging van de advertentie-opbrengst goedge maakt.

De aangegeven problematiek zal op een evenwichtige wijze moeten worden opgelost. Het beleid zal erop gericht zijn om enerzijds de abonne-

mentsprijs in de hand te houden en daarbij de richtlijnen van het Ministerie te volgen. Anderzijds zal het streven zijn de auteurs te stimuleren zich beperkingen op te leggen in het beslag leggen op tekstpagina's. Het parool moet dus zijn: korter en beter. Een in het buitenland en ook bij sommige Nederlandse periodieken niet ongebruikelijke werkwijze waarbij de auteur geheel of gedeeltelijk voor het aantal tekstpagina's betaalt, wordt nog niet in de overwegingen betrokken. Hierbij zal de advertentie-opbrengst een rol spelen. Het geschilderde beeld mag de lezer en ook de auteur niet de indruk geven dat de financiële positie van het Tijdschrift zorgelijk is. De tijden van vrijgevigheid en ongelimiteerde uitbreidingen zijn echter voorbij. Ook het Tijdschrift moet zijn gezonde financiële basis in stand houden.

Een andere verwachting dateert uit 1982. Uitgaande van de voor de hand liggende gedachte dat bij de instelling van de vijfde Subfaculteit Tandheelkunde aan de Vrije Universiteit in 1968, naast de aanvulling van het toen zo ernstig geachte tekort aan tandartsen ook beoogd was een begin te maken met de opheffing van de schrille tegenstelling tussen het niveau van de opleiding en dat van de tewerkstelling der afgestudeerde in de sociale sector, werd de verwachting uitgesproken dat 'de plannen om dit verschil op te heffen en vooral meer inhoud te geven aan de tandheelkundige zorg in het sociale verband thans uit de bureauladen te voorschijn worden gehaald en, misschien nog niet te laat, op de onderhandelingstafel worden gelegd'. Wel, het koesteren van deze verwachting blijkt ijdel te zijn geweest. Zo begaan als men in 1968 was met de teleurgestelde aspirant-studenten tandheelkunde die geen opleidingsplaats konden vinden, zo begaan is men nu, slechts 15 jaar later, met de 'werkloze' afgestudeerden, die ter overbrugging van de periode voorafgaande aan hun vestiging de zegeningen van de WW wensen te genieten. Het ware beter de treurnis nog wat op te schorten en zich op de lacunes in de zorgverlening te beraden. Het doet wat merkwaardig om niet te zeggen ongeloofwaardig aan om, zo

kort na het getob met de noodgebieden waar geen tandarts te krijgen was, alweer te moeten vaststellen dat er te veel zijn. Het beleid gaat mank aan feitenmateriaal over de vraag naar en de behoefte aan hulp. Ook het Eerste Rapport van de Adviescommissie Opleiding Tandartsen levert deze niet. Desondanks wordt dit rapport klakkeloos door allerlei instanties aanvaard en gehanteerd. Terwijl in wetenschappelijke kringen de simpelste bewering gestaafd dient te zijn door onderzoeksgegevens, is dit bij een zo belangrijke vraag als die naar de gewenste getalsterkte van de tandheekkundige beroepsbeoefenaren blijkbaar overbodig. Destijds, bij de oprichting van onderwijsfaciliteiten had men aan dergelijke gegevens geen behoefte en nu, bij de afbraak ervan, evenmin. Wat bovenvermeld citaat betreft: in de genoemde bureauladen zat blijkbaar niets! Er is tenminste niets uit te voorschijn gekomen. Géén plannen voor de uitbouw van de tandheekkundige gezondheidszorg en evenmin voor de tewerkstelling van tandartsen daarin. Het wel gebruikte argument dat destijds het tekort aan tandartsen zó nijpend was dat een aanpassing van het inmiddels 50 jaar oude verstrekkingspakket van de ziekenfondsen aan de moderne tijd niet realistisch zou zijn, is strijdig met de ethiek en duidt op een gebrek aan elementaire bestuurskunde.

Wanneer men uit bovenstaande regels de gevolgtrekking zou maken dat hier de zwarte piet aan de ziekenfondsen wordt toebedeeld, dan is dit slechts ten dele juist. Beleid gericht op de tandheekkundige sector in de gezondheids-

zorg ontstaat in nauwe samenwerking tussen de overheid en de beroepsorganisatie(s). De ziekenfondsen zijn de uitvoerders daarvan. De doelstellingen van dit beleid dienen te berusten op verantwoorde tandheekkundige inzichten, die geen conflicten in zich bergen met uitkomsten van modern wetenschappelijk onderzoek en met het daarop gegroundveste academisch onderwijs. Wij constateren hier dat van dergelijke doelstellingen en van het daarop aansluitende beleid niets is gebleken. In het verleden niet en thans nog steeds niet. Niet tijdens de schaarste aan tandartsen en evenmin onder de huidige minder rooskleurige omstandigheden. Men heeft in de afgelopen jaren de trein van de welvaartstaat aan zich voorbij laten rijden. Dank zij de 'systematische rationele' behandelingsmethode op grond waarvan een halve eeuw geleden het verstrekkingspakket van de ziekenfondsen werd samengesteld, ontstonden zo'n vier miljoen voor verdere tandheekkundige behandeling uitgeschakelde prothesedragers. Hier keert met recht de wal het schip. Wie mocht menen dat met het 13-jarigenplan, de fluoride-applicatie en meer van dergelijke marginale ingrepen, de modernisering van het systeem verwezenlijkt is, heeft van moderne tandheekkunde weinig begrip.

Hierboven kwamen twee onderwerpen aan de orde: het ene een probleem dat duidelijk aan het Tijdschrift toegerekend mag worden, terwijl uit het tweede mag blijken dat ook de maatschappelijke zorgen van de professie niet onopgemerkt aan de Redactie voorbijgaan.

Het zou daarom onjuist zijn geen aandacht te schenken aan een nieuw verschijnsel. Wij doelen hier op het wetsontwerp waarbij het voor ziekenfondsen mogelijk wordt gemaakt de deuren te sluiten voor aanmeldingen van nieuwe medewerkers. Een bedenkelijk instrument dat tot de meest grove willekeur aanleiding kan geven, de gevestigde praktijken beschermt en de afstuderende in de tandheekkunde in de steek laat. De wijze waarop dit nieuwe machtsmiddel wordt gehanteerd zal met de grootste argwaan moeten worden gevolgd. Het kan in dit land blijkbaar niet zonder dit soort repressieve maatregelen, die het organisme, dat de samenleving toch is, in zijn natuurlijke ontwikkeling beknotten, deformeren en infantiliseren. Alsof de wal het schip niet keert.

Beter spelen de verzekeringsmaatschappijen op dit alles in. Zij hebben hopelijk ontdekt dat de tandheekkundige verzorging geen onverzekerbaar object meer is. Wij hopen dat de inrichting van deze verzekering deskundig begeleid wordt.

Het zal de lezer misschien verbazen dat in de redactionele kolommen nog geen aandacht werd geschonken aan de afbraak door de minister van onderwijs van het bouwwerk der tandheekkundige subfaculiteiten. De herkomst van de redacteuren sluit een gebrek aan belangstelling voor deze vernielingsoperatie zonder meer uit. Bij eerste gelegenheid zal een retrospectieve beschouwing aan dit trieste onderwerp worden gewijd.

v. S.